

WYMAGANIA EDUKACYJNE DLA UCZNIĄ KLASY III GIMNAZJUM Z JĘZYKA POLSKIEGO

Wymagania na ocenę **dopuszczającą** (konieczne, poziom podstawowy)

Słuchanie i czytanie

Uczeń:

- potrafi uważnie słuchać innych,
- słuchając tekstów czytanych przez nauczyciela, potrafi krótko wypowiedzieć się na temat ich treści,
- odpowiednio reaguje na komunikat skierowany do niego,
- doskonali technikę czytania, czyta głośno i w miarę poprawnie,
- rozumie ogólny sens utworów czytanych przez siebie, czyta tekst z podziałem na role (po uprzednim przygotowaniu),
- regularnie wypożycza książki z biblioteki szkolnej i czyta je w domu.

Mówienie

Uczeń:

- pogłębia umiejętności zdobyte w młodszych klasach,
- używa zwrotów grzecznościowych,
- mówi wyraźnie, spokojnie, nie krzyczy,
- nie używa wulgaryzmów,
- opisuje ustnie przedmiot, osobę,
- uczestniczy w rozmowie na temat związany z różnymi tekstami kultury.

Pisanie

Uczeń:

- pisze wyraźnie,
- w wypowiedziach pisemnych zdarzają się uchybienia w trójczłonowej kompozycji,
- sporządza notatkę w formie planu,
- redaguje list prywatny,
- redaguje recenzję książki,
- poprawnie redaguje streszczenie, charakterystykę osoby rzeczywistej,
- redaguje poprawnie rozprawkę,
- redaguje pisma użytkowe: ogłoszenie, pozdrowienia, życzenia.

Odbiór tekstów literackich i tekstów kultury

Uczeń:

- rozróżnia cechy poznanych już gatunków literackich,
- posługuje się w czynnym języku terminami: rodzaj i gatunek literacki, komedia, tragedia, fraszka, bajka, satyra, nowela, przypowieść, fabuła, akcja, biografia,
- wskazuje w utworze epitetów i porównania,
- rozpoznaje archaizmy,
- świadomie korzysta ze środków masowego przekazu,
- rozróżnia muzykę ludową, klasyczną i popularną,
- posługuje się poznanymi słownikami.

Nauka o języku

Uczeń:

- pogłębia wiadomości i umiejętności zdobyte w młodszych klasach,
- buduje poprawne pod względem składniowym wypowiedzenia złożone,
- zapisuje poprawnie pod względem składniowym i interpunkcyjnym mowę zależną,
- stosuje w wypowiedziach poprawne formy nazw własnych, nazw miejscowości,
- poprawnie zapisuje nazwy własne,
- doбира wyrazy, które najtrafniej wyrażają żądane treści,
- stosuje w swoich wypowiedziach synonimy.

Wymagania na ocenę **dostateczną** (podstawowe, poziom podstawowy)

Uczeń umie to, co na ocenę dopuszczającą, a ponadto:

Słuchanie i czytanie

Uczeń:

- potrafi aktywnie słuchać i słyszeć, poświadczając to przez notowanie,
- umie skoncentrować się na treści wypowiedzi innych osób (dot. wykładu, pogadanki, prelekcji),

- czyta poprawnie, wyraźnie, uwzględniając znaki interpunkcyjne,
- rozumie ogólny sens utworów czytanych przez nauczyciela i kolegów, wybiera podstawowe informacje,
- wyróżnia w tekście wybrane treści i zaznacza je,
- umie korzystać z indeksu i bibliografii.

Mówienie

Uczeń:

- dba o kulturę języka,
- poprawnie artykułuje głoski,
- sprawnie komunikuje się z otoczeniem,
- opowiada swobodnie fabułę lektur, filmów,
- opisuje ustnie krajobraz,
- charakteryzuje osobę, analizuje motywy jej postępowania,
- wygłasza teksty z pamięci, zwracając uwagę na znaki przestankowe,
- zdaje relację (sprawozdanie) z wykładu, pogadanki, porządkuje usłyszane treści,
- uczestniczy w dyskusji, jest obiektywny i bezstronny w ocenie wypowiedzi, zadaje pytania sprawdzające i naprowadzające, udziela odpowiedzi na pytania innych.

Pisanie

Uczeń:

- dba o estetykę pisma, właściwy kształt liter, ich połączenie, odległość między wyrazami,
- poprawnie stosuje akapity,
- konstruuje wypowiedzi pisemne z zachowaniem trójdzielnej kompozycji,
- sporządza notatki w formie tabeli, wykresu, schematu, zbioru cytatów,
- redaguje list prywatny i oficjalny, stosując właściwe słownictwo,
- redaguje recenzję filmu, widowiska,
- poprawnie redaguje, stosując właściwe dla danej formy słownictwo, opowiadanie, charakterystykę postaci literackiej, opis przeżyć,
- redaguje rozprawkę zgodnie z planem kompozycyjnym, uogólnia, dochodzi do prawdy na podstawie przeprowadzonej argumentacji,
- poprawnie redaguje currilulum vitae, dedykację, list motywacyjny, protokół.

Odbiór tekstów literackich i tekstów kultury

Uczeń:

- rozumie znaczenie poznanych na lekcjach pojęć z zakresu literatury i kultury (p. STLiK – podręcznik),
- posługuje się w czynnym języku terminami: przerzutnia, średniówka, wiersz sylabiczny i wolny, obraz poetycki, hymn, ballada, sonet,
- wskazuje w utworze poznane na lekcjach środki stylistyczne,
- rozpoznaje składnię języka staropolskiego, gwarę,
- rozróżnia kracjony (oparty na wytworach wyobraźni) i odtwórczy charakter literatury,
- odkrywa w literaturze społeczne, patriotyczne i religijne postawy bohaterów i konfrontuje je z zachowaniem osób rzeczywistych,
- dostrzega różnice między twórczym teatru i filmu,
- dostrzega twórczo teatr telewizji jako połączenie twórczości teatru i filmu,
- świadomie korzysta ze środków masowego przekazu, dostrzega możliwości ich destrukcyjnego oddziaływania,
- dostrzega związek dzieła plastycznego z literackim, wyraża opinie,
- świadomie wybiera czasopisma,
- poprawnie pisze tytuły czasopism,
- rozumie treść różnorodnych instrukcji,
- ocenia treść i formę reklam.

Nauka o języku

Uczeń:

- buduje poprawne pod względem interpunkcyjnym wypowiedzenia złożone,
- zapisuje poprawnie pod względem składniowym i interpunkcyjnym mowę niezależną,
- stosuje w wypowiedzeniach poprawne formy nazwisk żeńskich, małżeństw,
- poprawnie zapisuje zakończenia nazwisk żeńskich i małżeństw oraz zakończenia –ski, -cki, -dzki, -stwo, -ctwo, dztwo,
- poprawnie stosuje oraz zapisuje neologizmy oraz zapożyczenia,
- stosuje w swoich wypowiedziach antonimy i homonimy,
- poprawnie stosuje w swoich wypowiedziach wyrazy o znaczeniu abstrakcyjnym i konkretnym.

Wymagania na ocenę **dobrą** (rozszerzające, poziom ponadpodstawowy)

Uczeń umie to, co na ocenę dostateczną, a ponadto:

Śłuchanie i czytanie

Uczeń:

- słucha ze zrozumieniem tekstów czytanych i mówionych, formułuje własne sądy na ich temat,
- słuchając referatów, wykładów, pogadanek, prelekcji, potrafi wybrać najistotniejsze fakty, informacje,
- selekcjonuje i porządkuje usłyszane treści,
- słucha uważnie przemówień i kazań, odczytując intencje,
- czyta płynnie, biegle, wyraziście, uwzględniając akcenty logiczne i uczuciowe,
- interpretuje tekst poprzez głośne czytanie z odpowiednią intonacją.

Mówienie

Uczeń:

- dba o kulturę i poprawność języka,
- mówi płynnie i precyzyjnie (przynajmniej 3-4 minuty) na temat otaczającej codzienności, swoich zainteresowań i lektur,
- opowiada swobodnie z zastosowaniem dygresji,
- potrafi prowadzić dyskusję,
- charakteryzując, analizuje uwarunkowania wewnętrzne i zewnętrzne postępowania postaci, dostrzegając wpływ środowiska, tradycji, kultury, religii.

Pisanie

Uczeń:

- estetyka pisma, organizacja wypowiedzi pisemnej, opowiadanie, streszczenie, charakterystyka postaci – jak w klasach poprzednich,
- dobiera w recenzji właściwe słownictwo w celu wartościowania i opiniowania, wyraża i uzasadnia własne zdanie, ocenia wartość filmu (koncertu),
- redaguje przemówienie,
- posługuje się poznanymi technikami notowania.

Odbiór tekstów literackich i tekstów kultury

Uczeń:

- potrafi usytuować w czasie twórczość poznawanych na lekcjach autorów,
- czyta ze zrozumieniem różnorodne teksty literatury pięknej, publicystycznej, popularnonaukowej,
- ma świadomość wieloznaczności wypowiedzi literackiej,
- odkrywa w literaturze wartości uniwersalne i przenosi je do własnego świata wartości,
- czytając różnorodne teksty, rozstrzyga dylematy moralne, umiejętnie dokonując wyborów,
- posługuje się w sposób naturalny i funkcjonalny poznanymi pojęciami i terminami z zakresu literatury i kultury,
- wykorzystuje media jako źródło informacji i opinii w samodzielnym dochodzeniu do wiedzy,
- rozpoznaje znaczenie metaforyczne dzieł plastycznych,
- korzysta z poznanych wydawnictw informacyjnych,
- zdobywa informacje, wykorzystując różne źródła,
- umie korzystać ze środków masowego przekazu i obronić się przed ich manipulacyjnym działaniem.

Nauka o języku

Uczeń:

- tworzy poprawne pod względem składniowym i interpunkcyjnym różnorodne wypowiedzi,
- przekształca różnorodne konstrukcje składniowe w zależności od potrzeb komunikacyjnych i stylistycznych,
- świadomie stosuje i przekształca mowę zależną i niezależną, wykorzystując ich funkcję stylistyczną.

Wymagania na ocenę **bardzo dobrą** (dopełniające, poziom ponadpodstawowy)

Uczeń umie to, co na ocenę dobrą, a ponadto:

Śłuchanie i czytanie

Uczeń:

- słuchając ze zrozumieniem tekstów czytanych i mówionych, ocenia i porównuje je,
- wychwytuje nielogiczności w wypowiedziach innych,
- słuchając uważnie przemówień i kazań, odnajduje perswazję, cel wypowiedzi,
- dokonuje uogólnień na podstawie przeczytanego tekstu,
- czyta lektury pozaprogramowe.

Mówienie

Uczeń:

- mówi w sposób wyrazisty artykulacyjnie, przejrzysty intencjonalnie,
- w rozmowie daje dowody logicznego toku myślowego (rozumowania, wnioskowania, uogólniania),
- prowadząc dyskusje, rozwiązuje sprzeczności, dopełnia wypowiedzi innych, dokonuje podsumowania dyskusji,
- zdaje sprawozdanie z referatu, przemówienia, kazania, odnajdując ukrytą perswazję, cel wypowiedzi,
- prowadzi wywiad z osobą fikcyjną w sytuacji symulowanej (np.: postaci literackiej), negocjuje, stosuje parafrazę, broni swego stanowiska.

Pisanie

Uczeń:

- redaguje sprawozdanie z referatu, przemówienia, kazania, przytaczając wypowiedzi mówcy, dokonuje uogólnień,
- redaguje list otwarty, uzasadniając własne stanowisko,
- w rozprawce stosuje zwroty i wyrażenia uzasadniające stanowisko nadawcy, dobiera najtrafniejsze argumenty, łączy fakty, syntetyzuje, dedykuje.

Odbiór tekstów literackich i tekstów kultury

Uczeń:

- czyta ze zrozumieniem fragmenty literatury naukowej,
- podejmuje próby wartościowania zjawisk kultury (np. wskazuje przykłady kiczu),
- określa specyficzne cechy stylu różnych tekstów,
- analizuje komunikaty medialne, odczytuje znaki i kody dosłowne i metaforyczne,
- świadomie i krytycznie odbiera różne rodzaje utworów muzycznych – ojczystych (w tym muzyki regionalnej) i muzyki innych narodów,
- ocenia wiarygodność i poprawność językową różnorodnych czasopism,
- wykorzystuje słownik etymologiczny,
- tworzy różnorodne instrukcje i wykorzystuje je w samodzielnej pracy,
- w sloganach reklamowych dostrzega elementy tradycji literackiej i kulturowej, ocenia ich przydatność i sposób wykorzystania.

Nauka o języku

Uczeń:

- parafrazuje teksty, wykorzystując wyrazy synonimiczne, wieloznaczne, przeciwstawne, o zabarwieniu emocjonalnym, o znaczeniu przenośnym, regionalne i środowiskowe,
- ocenia poprawność neologizmów i zapożyczeń, ich wartość komunikacyjną i stylistyczną.

Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą, a ponadto:

- zna w całości lektury wskazane w programie nauczania,
- samodzielnie tworzy teksty oryginalne pod względem artystycznym,
- pisze w sposób poprawny pod względem gramatycznym, leksykalnym, ortograficznym i interpunkcyjnym.